

Lục Tỉnh Tân Văn

GIA BÀN:
MỘT năm 5 00
Sáu tháng 3 00
Ba tháng 2 00
Mua báo thì kể từ ngày
mồng 1 và ngày 15 mỗi tháng
mà phải trả tiền trước.

GIA BÀN:
MỘT năm 7 00
Sáu tháng 5 00
Ba tháng 3 00
On s'abonne sans frais dans
tous les bureaux de poste.

六省新聞
MỖI TUẦN LẺ RA BA SỐ:
NGÀY THỨ HAI NGÀY THỨ TƯ VÀ NGÀY THỨ SÁU
Mỗi số bán là 0 04
TÉLÉPHONE N° 176 Adresse télégr.: LACTINE-SAIGON

GIA BÀN:
MỘT năm 7 00
Sáu tháng 5 00
Ba tháng 3 00
On s'abonne sans frais dans
tous les bureaux de poste.

POUR LES ABONNÉS d'arriver:
À SAIGON: Aux bureaux du journal
À HANOI: Aux bureaux de l'Imp-
rimerie Tân-Văn.
On traite à forfait pour les
contrats de longue durée. Les
prix sont payables d'avance.

MỤC-LỤC

1. - Thế giới Thời bình.
2. - Thế giới Tân văn.
3. - Saigon địa cảnh.
4. - Đầu xáo hay là đầu bán.
5. - Thơ tin.
6. - Tự do dân bản.
7. - Lời rao.
8. - Hướng truyền.
9. - Thông báo.
10. - Oan kia theo mồi.

Thế-giới Thời-bình

Về cuộc giao-hiệu của Anh với Nhật

Tin Âu-châu cách mấy tuần vừa qua, ngoài cuộc thắng của quan thủ tướng Briand tại hội-dồng Luân-đôn, khiến cho Liệt-cương đều biểu-đồng-tinh với Đại-Pháp trong việc trừng-trị nước Đức, thì có tin chung-kết về cuộc toàn-dân phiêu tại Haute-Silésie. Từ nay phần hạt ấy đã định xong rồi, phần thành-thị đều thuận sát-nhập với Đức, còn thôn-quê thì yên bề với Pho-lan-nhã Dân-thành-thị to n là dân Đức kiều-cư, bởi sao Đức lại chưa chiếm được phần hơn! Thế nhưng dân kiều-cư thì nay đây mai đó, không phải là dân căn-bản Dân-thôn-quê moi thực là dân căn-bản, cha truyền con nối mà sinh trưởng ở đất nước mình.

Dân đó mà đồng-thanh thông phục về Pho-lan-nhã thì lại chẳng hợp với công-lý lắm hay sao!
Như vậy cái phương diện nào được của Âu-châu này đây, nay đã tiếm tiếm định xong rồi. Thế giới đã có cơ ngưng ng ng về cái thời kỳ mà Âu châu được hưởng cuộc thái bình để an cư lạc nghiệp, hòa chăng mới hẳn gần được thương tích bởi trận đại chiến vừa qua!
Song lại còn cuộc chiến tranh tương lai ở giữa Thái-bình-dương này, có lẽ mà ghé gớm bằng mấy mươi cuộc chi n tranh ở mặt trận Âu-châu năm trước. Cũng chỉ vì coi quan niệm về cuộc chiến tranh đó mà trong tuần lễ vừa rồi Đông-cung Nhật-bản khởi hành sang Âu-châu, chủ ý để thăm một hạn giao-hiệu nữa với nước Anh-át-loy.

Ngày 4 Chanh-phủ Luân-đôn hiện nay cũng đương thương nghị rất cần-mật về cuộc giao-hiệu ấy. Trong khi chiến-tranh ai m chẳng an chí-ràng Anh-át-loy không khi nào lại có xâm phạm đến lợi-quyền của Nhật-bản tại cõi Viễn-dông này. Và sau khi Liệt-cương thắng trận thì Nhật-bản lại ý vào thế lực của Anh-át-loy mà thôn-tinh được Thanh-đạo cũng miền Sơn-dông. Vì lẽ đó mà Nhật-bản nay chỉ sợ ước mới điều: là điều ước Anh-Nhật giao-hiệu được thêm một hạn nữa. Điều ước ấy đến thì bây năm 1921 này thì hết hạn. Bắt đầu từ năm 1900,

tính đến năm nay thì vừa được hai mươi năm tròn; trong 20 năm đó thì có thêm hạn hai lần; một lần trong năm 1905, và một lần trong năm 1911. Người thiên cận thấy hạn nước giao-hiệu được lâu năm như thế thì ai chẳng bảo lần này thêm hạn tất là sự đồng-tinh của hai bên. Thế nhưng ai mà lưu tâm đến việc quốc tế Anh-át-loy trong mấy tháng nay thì mới biết rằng các báo quan nước ấy, đồng thanh mà công nghi rất kịch liệt về điều ước giao-hiệu của hai nước ở hai mặt khác nhau trên trái địa cầu.

Chớ tưởng rằng từ khi bãi chiến đến giờ tình liên-lạc của hai nước thay đổi khác xưa đâu. Sự giao-tế của Anh với Nhật trong năm 1921 này, cũng hệt như trong năm 1913. Dân Phổ-lô sĩ dùng chức phản-gián thế nào mặc lòng cũng không thể mà khiến cho tình thân ái của hai nước phai-lạt đi được. Vậy tại đâu mà lần này hai nước lại kỳ thêm hạn điều-ước lại với nhau đôi chút khó-khăn. Cũng có nhiều lý-do, song cái lý-do trọng-yếu nhất là việc quốc-tế nước Anh từ khi chiến-thắng đến giờ, không phải chỉ quyền ở trong tay một mình Chanh-phủ Luân-đôn mà thôi, các Chanh-phủ thuộc-địa cũng có quyền nữa. Có lẽ từ khi bãi chiến thì cơ thế-lực của dân thuộc-địa đối với Mẫu-Quốc là mạnh thêm ra, nhiều điều Chanh-phủ Mẫu-Quốc không dám tự tiện mà quyết một mình được.

Lần này mà Anh, Nhật ký là điều-ước giao-hiệu thì đôi bên phải luận-tám đến các khoản thỉnh-cầu của các xứ thuộc-địa của Anh-át-loy. Các xứ thuộc-địa ấy thì gần đây làm noi phân-đối Nhật-bản rất là kịch-liệt. Tại Úc-châu thì làm xui Anh, mà lại đã mưu giao-hiệu với Hoa-kỳ để phân lại Nhật-bản. Biết bao nhiêu dân-tộc giải-giáp trên mặt Thái-bình-dương bị Nhật-bản lăng-lát, ngày đêm lo sợ về nỗi (Hoàng-hoa-gớm-ghe). Cứ xem như tại Hội-dồng nghị-hòa mới đây mà Liệt-quốc đều bài-bác, cái tôn-chỉ nhơn-loại bằng-dẳng của Nhật-bản, là chỉ do các xứ thuộc-địa Anh phân-đối

Thế-giải Tân-văn

Paris, le 4 Avril 1921
Chanh-Phủ Angora
Phái-Viên xứ Angora cư tại Paris đã lời đề-đề nghị đôn-binh Kémalistes chiến với binh Langsa trong đất Cilicia.

Chánh-Phủ Angora bắt phục sự hòa-hữu của Pháp-quốc với Turquoie đã ưng thuận cũng nhau tại thành Luân-đôn, nghị cho đó là cái tiền-trình về sự hòa-chung cùng Pháp-quốc.

Về phân vua Charles
Về phân vua Charles nước Hongrie mong khôi phục đế-quyền mà đã bắt thành sự nguyện, theo tin thành Luân-đôn, nước I-ta-Li, Ru-ma-ni Yougo-Slavie với Tchecoslavie hiệp nhau ba cường từ khuyến khích cho nước Hongrie rằng nếu Hongrie còn dung dưỡng vua Charles ở trong nước, thì liệt quốc sẽ tương-binh chinh phạt.

Paris, le 5 Avril 1921
Vua Charles đã ra khỏi nước
Cứ theo tin thành Budapest, quan Tề-tướng có thông tin cho Thuợng-Viện hay rằng cựu Hoàng-đế Charles đã từ S-einamanger mà đi hồi 10 giờ 35 phút.

I-Ta-Li với Grèce
Có tin bên nước Grèce đưa rằng nước I-Ta-Li đã cử người nhìn vua Constantin. Nay có tin thành Rome để cho hằng sốn ấy biết.

rất là kịch-liệt trước tiên do mà thôi. Dân Úc-châu chỉ kinh hoàng về nỗi người Nhật-bản càng ngày càng tràn sang địa-phần mình, chẳng khác như thế nước thủy-triệt, một ngày kia không là nào mà kềm-chế lại được thành ra bao nhiêu lợi-quyền của mình có khi về tay người bết.

Cái chủ-nghĩa thôn-tinh của Nhật-bản tại mặt Thái-bình-dương ngày nay không thể nào lường chi được nữa. Mới đây Hoa-kỳ nhờ Nhật-bản dùng binh-trục tại đảo (Tulme) Với Nhật-bản gần đây này mà đã làm ca, kỳ thất-dặng tại một số quốc-tế hành-dộng về việc này. Việc này đã lộ ra rồi, Nhật-bản cũng tại nào đầu-quanh được nữa. Ngày 4 giữa Thái-bình-dương, đã có thuyền San Francisco 1100 anh-tạ cách Mê-tây-cơ có 900 người mà thôi. Vậy làm sao mà Nhật-bản dám đánh thẳng ngày xưa được Nhật-hầu đi đến kinh Panama, tiết-hiến đương dùng binh của Hoa-kỳ từ California đến Mê-tây-cơ.

Mọi điều ngăn-trở cho cuộc giao-hiệu của hai nước nữa là không khi nào Nhật-bản lại chịu để cho hải-đạo Yap thuộc quyền chung của Vạn-quốc. Nguyên tại Thái-bình-dương có ba đường hải-tuyến châu đầu vào đảo Yap, thành ra đảo ấy là một nơi rất yếu-hại về việc binh, để giữ hết các đường-lối thông-dồng của

Vô tuyên-diện Lyon

Ngày 5 Avril 1921
Ông Viviani đi sứ Huế-kỳ
Ông Viviani đi sứ Huế-kỳ, lúc mới đầu, động Đức-Giám quốc Huế-kỳ thăm binh hậu-tiếp. Sau khi dự tiệc cha nước Huế-kỳ, ngài có dự tiệc của Alliance française mừng ngài. Đang trong tiệc ngài có để lời phong tặng cách Huế-kỳ điều đình việc chính với nước A-Lê-Mán. Ngài tỏ ý rằng ngài lấy làm băn-bạn mà đang thấy Huế-Ly và giúp Đông-minh về vụ bắt tội lỗi A-Lê-Mán buộc Đức-quốc phải chịu tội tại mình gây nên chiến-tranh tịch-liệt.

Về phân vua Charles
Từ 24 giờ rồi, cựu vua Charles đi chơi công lộ; đối với nhà vua thì xưa nay chưa từng thấy. Ngài phán rằng ngài sẽ đi chỗ chày, nói vậy mà ngài cứ ở lại đến không đợi một bước. Tin thành Vienne và Budapest bắt tới khôn-guớt, báo rằng kẻ khởi phục đế-quyền của vua Charles đã hư, song ngài không ra khỏi nước. Nhưng tin tương-phần tương-đôi ấy hay ra đó mà gạt-long sự-tâm Đông-minh mà như là gạt sự-tâm Cộng-hóa, chẳng biết chắc sao mà như thế, hoặc phát-trưng binh-chính phạt hoặc phong-tặng quan Thủy-sư về sự khẩn-khải của ngài giữa giữa chức-quai.

Mỹ châu sang Úc-châu cùng Phi-luật-tân, Hải-đảo Yap thuộc về Nhật-bản từ ngày 7 Mai 1917, do Hội-dồng liệt-quốc chiến-thế chủ-nghĩa phân chia thuộc-địa của nước Đức mà nhượng cho.

Hoa-kỳ thấy Nhật-bản đóng binh ở đảo Guam cách Úc-châu 3.337 anh-lý và cách Phi-luật-tân 1.506 anh-lý.

Gia-nại đại-tướng của Nouvelle Zelande có một hạn về cuộc giao-hiệu với Nhật-bản, chỉ lo nỗi sau này, giữa Nhật-bản khởi chiến-thế, thì Nhật-bản ra mình cũng có thể đem quân Hoa-kỳ hay sao, thì là quân này lo trọng yếu về điều-ước giao-hiệu của Nhật-bản Anh-át-loy sau này. Cuộc Thái-bình-dương có duy-trì được hay không có lẽ cũng chi do cuộc giao-hiệu của Anh với Nhật mà thôi.

Thế nhưng Nhật-bản cùng Hoa-kỳ mà còn có sự liên-lạc với binh-lực của Nhật-bản thêm chiến-thế-thuận thì sự hòa-hòa chiến-tranh ở Thái-bình-dương vẫn chưa tệt-hận được.

T. T.

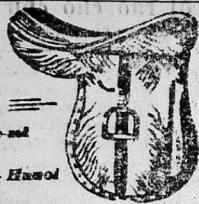

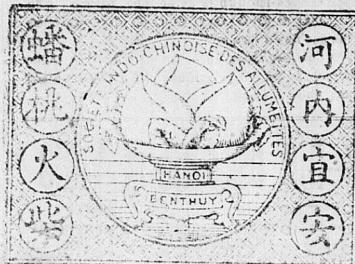

PHAN-HAM

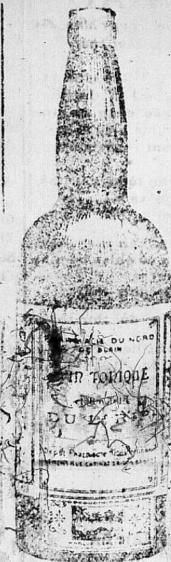
The Ham gien-ngra Song-mat và Đốc-mã
Khoa-chung, Khoa-đo
Hanoi - 5, Rue Jules Ferry, 5 - Hanoi

Chúng tôi kính trình chư Quý-khách biết rằng : Bồn-Hiệu làm các thứ Yên-ngư, đồ Song-mã, Đốc-mã, Rương-Va-li và các thứ đồ dùng đi đường làm bằng da bên Tây da Hongkong thật tốt. Làm rất kỹ-lưỡng giá bán phải chăng. Các Quý-khách có lòng chiều cố muốn dùng thứ gì, hay kiểu mẫu nào xin gởi thộpcho Bồn-Hiệu, Bồn-Hiệu xin tận kỳ tâm-lực làm được như ý của Quý-khách sẽ dụng. Nếu mua trước nhiều thì Bồn-Hiệu sẽ tính giá riêng.

một mình hãng
Denis-frères
đại-lý cả Đông
pháp thế giới
quạt này.

Vin Tonique et Bi-nutritif

du Docteur RIP

VỀ SANH LƯƠNG CỦA LƯƠNG Y RIP CHẾ

Thuốc rượu này là một vị đại bổ gân cốt cùng là tăng kiện tinh thần bất kỳ là bao nhiêu tuổi đều uống được cả. Những kẻ tuổi cao khi lực suy giảm, với thấy ngày xưa đã hòa mà giờ uống rượu này vô, thì sẽ được cử lão thành đồng, mặt mày tươi tắn, coi trẻ lại mạnh hơn xưa.

Còn con nít thì: rượu đem bù mất máu, có huyết bạch, có chữa, những kẻ hao tổn tinh thần, hệ năng rượu này vô thì nạp mẽ làm lại, da thịt đỏ sắn, tươi thân tráng kiện.

Giá mỗi ve là ba đồng bạc.

Có trữ tại tiệm thuốc tây ở đường Marins số 192 Cholop dépôt Pharmacie Franco-Chinoise 190 rue des Martins Cholop.

GRAND MAGASIN DE SOLERIES TONKINOISES

MAISON TONKINOISE

DONG-THINH 同

PRIX TRÈS AVANTAGEUX pour l'Achat en Gros

Hanoi, 4 Rue de la Soie 4, - Hanoi

ADDRESS TAILOR:

HONG-BENG SAIGON

Le Directeur-Gérant: **LIM HONG-BENG**

LIM HONG BENG & Co.

N° 47, 49, 51 et 53, Rue d'Ormeau

SAIGON

Le Sous-Directeur: **TRUNG KAI PHU**

BÁN SỈ VÀ BÁN LẺ GIÁ NƠI HƠN NƠI KHÁC.

Đôi heo mới (Jambon Australie) hiệu «Caranto Hea» mới thơm và ngon hơn thứ khác.

Bơ (Beurre Australie) hiệu «Puritas» hoặc «La Bamba» mới hoặc nấu để ăn cũng đáng cả.

Rượu mạnh có hiệu CH. Joffé & Co Cognac có thể 18 năm và thứ 35 năm. Rượu có hiệu «Vieux» và «Médée» của «Bardoux» gửi qua.

Rượu chanh có thứ 36, năm 1913 hiệu «Chambertin».

La-voisier (Siège noire) hiệu «The Dog's Head» cũng có hiệu.

Nước uống hiệu «Juran» có thứ ngọt và thứ lạt (Bordeaux) uống mà ngon hơn thứ khác.

Cigarettes «Mauris» Reine Victoria, Londres, Americaines và «Epicares».

Đồ hộp trái cây và đồ mứt (Confitures) của Huế-kỳ đủ các hiệu.

Đầy bán dùng cho các nhà máy xay lúa và dứa sơn trắng hiệu Huế-kỳ.

Những đồ kể trên đây thì có một mình hãng này làm **ĐẠI-LÝ** của **Đông-Pháp** mà thôi.

Hãy đến viếng hãng này hoặc là viết thư hỏi thăm giá.

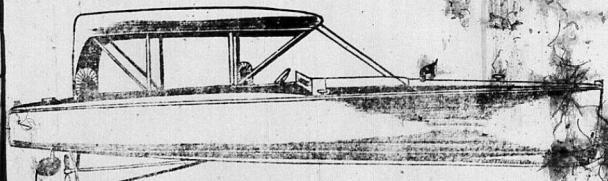
Bồn hiệu bán sỉ và bán lẻ của các hãng Bäckery như Xuyên bóng tiêu, Thiên minh gô, Lương, The, Luot lồng, Địa minh bằng, các thứ Lụa, Lành cọng, Lành hẹp, Sa tron, Sa hoa, v.v. Hàng đen, trắng, màu bột gà, màu trắng đều có bán hết thấy. Hàng tốt nước nhuộm kỹ mà tính giá lại rẻ.

Bồn hiệu xưa nay vẫn chuyên về nghề bán các hàng The. Lụa Bäckery Societes Tonkinoises, mua ngay lại chỗ làm ra, nên có thể tính giá thiệt là rẻ. Mọi thứ mua sỉ (en gros) đừng quên lời nhiều.

Bồn hiệu mới có một thứ vải mùng rỗng tulle pour monstaires bề khổ 40cm có trắng và ngũ lam, giá bán rất rẻ.

Hàng gô, tạp, lối lãnh hoa giao ngân (contre-remboursement) song song của một chiếc áo trước hay là gô đủ tiền trước thì sẽ được trừ vào về các phần tiền trả trước đó (toute avance de fonds entre droit a une remise de 20%).

Chư quý khách ở xa muốn lấy tiền hàng (échantillon) hỏi giá hay mua món gì xin cứ viết thư lại, bồn hiệu sẽ hồi thư và cho đúng vừa ý. Chỗ nhưa Madame **LƯƠNG-NGOC-BÁN** của **NGUYỄN-THU-SÁM**, kính bạch.

CANOT HƠI

Đồ chơi chuyên mua lẻ, để tuần du điền địa

Hãy lập tức viết thư thương nghị với Société Franco-Annamite des Anciens Etablissements

Charles BARDON

Sté Anonyme en formation
Quai de la Marné SAIGON (Kh. an-hôi)

MỘT CÁI KIỂU THIỂO LOẠI «POPULAIRE», KÈU LÀ AUTO-GLISSEUR SỐ 620

Chắc chắn đóng kỹ càng giăng đẹp. Khoái hoạt lệ làng sạch sẽ. Giá rẻ

NGƯỜI SẴN BÀN
HỮU MUỐN BÁN
CHẮC CHẴN BÀN
VÀ CON ĐÓNG PHẢI KHÉT LIÊN
THÌ XIN ĐIÊN HÀNG

ÔNG L. CAFFORT

DƯƠNG CÁT INAT
MÀ MUA SÚNG
KIỂU DƯƠNG THỜI Ở THANH
SAINT-ETIENNE

GỒI LẠI CỎ HƠN 1000 CÂY TRONG KHO

Lục Tinh Tân Văn

GIẤY BÁO:
 MỘT NĂM ..... 3 \$ 00
 Sáu tháng ..... 3 \$ 00
 Ba tháng ..... 2 \$ 00
 Mỗi báo thì là từ ngày
 tháng 1 và ngày 15 mỗi tháng
 thì phải trả tiền trước.

GIẤY BÁO:
 MỘT NĂM ..... 3 \$ 00
 Sáu tháng ..... 3 \$ 00
 Ba tháng ..... 2 \$ 00
 Mỗi báo thì là từ ngày
 tháng 1 và ngày 15 mỗi tháng
 thì phải trả tiền trước.

GIẤY BÁO:
 MỘT NĂM ..... 3 \$ 00
 Sáu tháng ..... 3 \$ 00
 Ba tháng ..... 2 \$ 00
 Mỗi báo thì là từ ngày
 tháng 1 và ngày 15 mỗi tháng
 thì phải trả tiền trước.

GIẤY BÁO:
 MỘT NĂM ..... 3 \$ 00
 Sáu tháng ..... 3 \$ 00
 Ba tháng ..... 2 \$ 00
 Mỗi báo thì là từ ngày
 tháng 1 và ngày 15 mỗi tháng
 thì phải trả tiền trước.

GIẤY BÁO:
 MỘT NĂM ..... 3 \$ 00
 Sáu tháng ..... 3 \$ 00
 Ba tháng ..... 2 \$ 00
 Mỗi báo thì là từ ngày
 tháng 1 và ngày 15 mỗi tháng
 thì phải trả tiền trước.

MỤC-LỤC

1. - Tàu Albert Sarraut hạ thủy.
2. - Thế giới Tân văn.
3. - Saigon địa cảnh.
4. - Giây thép.
5. - Đâu xấu hay là đâu xấu.
6. - Ăn cướp sát non bán chết cả Phò.
7. - Thơ tin.
8. - Phần quan báo.
9. - Hương truyến.
10. - Hội đũa ngựa Saigon.
11. - 1 bông sao.
12. - Oan kia theo mả.

Tàu "Albert Sarraut" hạ thủy

Quan Toàn-quyền thưởng khải bài cho thợ sò Ba-son
 Mme Long làm phép rửa tội cho tàu

Tàu « Albert Sarraut » đã hạ thủy hôm ngày thứ năm 7 Avril. Từ đây đạo thương thuyền Đông-Pháp kể đáng một chiếc tàu mới, và trong vai thành nưà Van Vollenhoven » và Les fils Doumer » đóng tại xưởng Haiphong về đóng thêm vào nữa.

Ngày 7 Avril là ngày đăng ghi vào quốc-sử Đông-Pháp, vì tàu « Albert Sarraut » là chiếc đăng trọng tải nhiều nhất trong Đông-Pháp lần thứ nhất. Bởi vậy cho nên, như dịp tàu hạ thủy mà bảy bộ chương đơn treo cờ si trong sò Ba-son, thành ra một cuộc lễ rất trọng thể.

Lối 3 giờ chiều, nơi máy nhà hình, đều chật người; lính sắp đứng để mà, ngẩng nhìn ba mà không thối gì căn họ được phải để trang bao chúng quanh tua mà coi Nào là Tây, Nam, Chệt, Chà và đôn ông, đôn bà, Nam phụ-lão-ấu đều đến xem chặt nước chen chọn không lọt.

Dịp cũng rút lui, tuy: trời cũng chiều lòng người, nên ngày không nói gì nước bao nhiêu. Trước đó trước máy cái nhà hình đều có rưới nước cho mát nữa.

Hai bên, tàu có đặt với rông nước chạy dài lối 3 giờ rưỡi thì thử với rông ấy đặt pho g ngựa sự hóa-hoan; trong giây lát thì cái giăng treo, ở tàu « Albert Sarraut » đều ước cả.

Cứ mỗi năm phúc đồng hồ thì kèn thổi hai tiếng « te » dài, tức thì nề kèn hai bên tàu đều rút ra hết. Tàu còn nằm trên cũi giăng công mà thôi, hề eua đức khác cây dài, cái lượng tàu thì tự nhiên tàu rồi dòng xưởng nước.

Song còn phải đợi quan Toàn-quyền đến tra-chủ cuộc lễ này, đợi giải phóng chiếc « Albert Sarraut ».

Qua 3 giờ 40 xe quan Toàn-quyền đến sò Ba-son. M. Long đi với quan đầu phòng-văn Châtel, và quan ba thủy hâu Delorme. Mười hai lính thủy giăng hầu, khi thấy xe hơi vừa đến liền bồng súng đến kèn clairons thổi giơng chào mừng đại nhạc binh trời biển darsellaise tiếp rước quan Toàn-quyền Thiên hạ đến đứng dạy đầu trên cả thủy.

Ông quan năm thủy Remy cai quản

đạo chiến-thuyền Đông-Pháp, đi lối rước quan Toàn-quyền đi mỗi ngài lên nhà thính.

M. Long mới đồng cùng quan cai quản sò Ba-son Fondacci đi ban khải bài cho máy ngày thợ làm việc đã thâm niên, ngày công phu trong xưởng ấy. Tinh cả thủy là 13 người, đứng sắp hàng dạy mặt với nhà thính minh bạn áo dài, đầu bích khăn đen. Khi quan Toàn-quyền, gần khải bài vào ngực và bắt tay khien ngời một cách thâm thiết thì mỗi người đều lộ sắc rất hân hoan đẹp chí phối phổ tâm lòng. Đó cũng là cái phúc quý, ít ai gặp được.

Bên-báo lấy làm hân hạnh mà kể tên máy người thợ ấy ra sau này:

NGÂN BÀI HẠNG NHƯT:
 Nguyễn Văn Nhuận; Phạm Văn Ngai; (Danic); Lê Văn Thiên; (André); Võ Văn Rang; Ngụ, ền Văn Ea.

NGÂN BÀI HẠNG NHỊ:
 Đặng Văn Phú; Trương Văn Kỳ; Trần Văn Chu; Phạm Văn Ngời; Trần Công Cua; Nguyễn Văn Sưa; Lê Văn Nhuận; Đoàn Văn Quyền; Trần Văn Tuấn; Nguyễn Văn Đông; Huỳnh Văn Hiệp; Nguyễn Văn Dang; Nguyễn Văn Lai; Nguyễn Văn Thiên; Lê Văn Quờn; Võ Văn Yang; Lê Văn Quang; Nguyễn Văn Kế; Nguyễn Văn Liên; Lê Văn Quý; Phạm Văn Sang; Lê Văn Quý; Nguyễn Văn Phương; Nguyễn Văn Hiều; Nguyễn Văn Chăm; Vũ Văn Bản; Đinh Văn Thu; Võ Văn Ca.

Khi phát khải-bài xong rồi, thì đại nhạc đạo binh thứ 11 và binh thủy tàu « Montcalm » thổi và bản nhạc mừng, còn Madame Long cùng quân thủy binh Rény bước lên giảng trò trước mũi tàu đứng làm phép rửa tội.

Trước mũi tàu có treo một ve rượu sâm-banh, Madame Long cầm ve rượu ấy rồi bước ra cho trúng mũi tàu Song không nhằm nên ve rượu chẳng hề. Quan năm thủy Kémy, mới cầm lấy ve rượu ấy sáng ngay vào mũi tàu, ve liền hề, còn rượu thì văng lùa trong tàu chảy giọt cùng trước mũi.

Tàu « Albert Sarraut » đã đứng ban phép lãnh rồi. Từ đây đã phủ thác cái thân chìm nổi cho sông biển.

Thế-giải Tân-văn

Khôi phục đê quyên

Về phần vua Charles là vua nước Hungary bị phế sau khi miền chiến, nay giờ đã hồi hòa đã thêm danh ký chỉ, vua Charles muốn khôi phục đê quyên, theo dự định điện đã diễn ra trong mấy kỳ báo trước. Nhưng bởi tin điện ấy không chỉ về vua Charles mà mưu khôi phục thế nào, chứ quốc Đông-minh là những nước nào, lấy cơ nào mà ngăn cản. Tương-công-cán giải thêm ra, cho chứ qui độc-giá, tương-lạc.

Vua Charles, khi đem thủy-trào-sĩ đã gặp sa việc nước, chỉ nghĩa là, đã tính xong cùng Đông-minh, đây rằng việc tính xong đó chẳng phải là lợi cho nước, muốn đề mưu khôi phục đê quyên, mới từ từ đến ông Simonj-Sémadan là quan cựu thân trong nước, để cho người hay rằng minh tính nội trong tuần tháng Mars đi-giá về kinh (Budapest) đặt toan việc phục hồi đê nghiệp. Trong tờ vua Charles cũng có nói rằng Pháp-quốc với Anh-quốc không ngăn trở, lại ngại

Kèn clairo s vut trời giông « garde-à-vous »; bên kia tàu cũng thổi trả lời; rồi đầu đờ đều lắng tiếng người, duy nghe tiếng của khúc đã dài đờ cái lượng tàu đó thôi.

Lúc ấy thiên-hạ đều pháp-phồng, cả muốn con mắt đều trở vào cái đồng đờ kính sáng son màu xanh đỏ trong giây phút đấy thì phơi thân trên mặt nước; nào là quan báo và; thủy thủ đồng tàu đều vui hơn hử về sự kết quả công-trình dạy dạy của mình.

Bỗng chiếc nghe cả trầm tiếng « A » vut bay lên trời thanh-bạc, tiếng vô tay vang rần đường sấm nổ; còn da nhạc trời bản đại-triều. Tàu « Albert Sarraut » đã giải phóng và hạ thủy.

Khi ấy đúng 4 giờ chiều. Tàu một nét thẳng chỉ xuống sông, không có đều trở ngại gì cả. Trong vài phút thì tàu đã nổi khơi trên mặt nước. Trên tàu có xi gió thổi phất phơ, sắc xanh trắng đỏ khoe màu với là cây chùng trên tàu rất nên đẹp đẽ.

Song, hồi đó i sự nung nức, sự nóng lòng đó liền hết đó, mà đã hết lòng nom đến cái ụ tàu nữa; duy trên hạ còn rào bước đến mé sông mà ngắm xem giây lát chiếc tàu lớn thì thủy thủ của Đông-pháp, đứng gần sò Ba-son thương thuyền xưa.

Thiên-hạ đều lui về, cùng nhau đề lời trầm trở khien ngời cái công-trình quảng đại đường ấy. Sò Ba-son trống trỉ bát người. Lúc ấy đã gần 5 giờ.

Thủy thợ sò Ba-son có công đồng tàu sấm sấm chùm hoa kết (bouquets)

cũng tương chắc, nên Đông-minh mà để cho ngài trở về ngôi, thì bá-tính nước Hungary đi công một lòng tung phục.

Tại có phong thơ đó, lâu tiếng ra, thiên-hạ mới hay vua Charles, mong trở lại.

Tức thì sứ Đông-minh hội nhau luận đàm; đồng một ý kiến chẳng khác để cho vua Charles hay là một người nào trong dòng Hasbourg là dòng vua Charles lên cầm gióng mỗi nước, mà như là các nước « tự ranh Hồng-nha quốc (Hongrie) như là nước Roumanie, Yougo-Slavie, và Tcheco-Slovaquie lại cùng toan mưu định kế cần trở thế sự; giải xin Chính-phủ Budapest, những người mong mới tảo pho đê-quyên, là mong lập dòng Hasbourg lên ngôi lại nữa, khá xét ề thiệt hư lợi hại. Thơ như tin điện Lyon ngày 2 Avril, sự chứ quốc cư tại Pháp, bữa thứ sáu có hội nhau tại đình ở đảng mà sông d'Orsay. Cứ theo lịch của Chính-phủ

đề-dùng cho quan Toàn-quyền, đồng đờ lòng cảm ơn người đến tọa chủ cuộc lễ trong hậu này, cùng quan Thống-đốc Nam-kỳ, quan cai quản đạo chiến-thuyền, quan bài vị Maunier và Henri và quan cai quản đồng tàu Poinferré. Song nay người thợ mặc lo xem cái công-trình của mình quên lấy chùm hoa mà đem dung.

Cùng M. M. Remy, Maunier, Henri, Jouen và Poinferré. Bên-báo xin tở lời khen ngợi và kính phước các ngài.

Hiện thời duy còn đất để cột buồm và xiàng máy vô tàu mà thôi.

Hôm chiều thứ sáu 8 Avril tàu vô ụ đóng phá gờ cái giăng bao ở ngoài.

Thước tắc chiếc « Albert Sarraut » như sau đây:

85 Thước bề dài.

112 Thước bề ngang.

Trong tải 3100 tấn.

Lớn nặng 6000 tấn.

Bề thâm hạ lượng ở biển tàu: 5 thước chín tấc.

Bề cao tầng chơ 7 thước 12 thước; còn bề ngang ở 200 mã lực, chỉ cần một giờ giăng 11 dặm nước.

Trong tải tháng nửa thì tàu Albert Sarraut sẽ đạo cũng các biển và phó trưởng ngọn cờ lam-sắc của Pháp-quốc và cờ hiệu của đạo thương-thuyền Đông-pháp (cũng là cờ tam sắc, chính giữa có con rồng vàng).

Chẳng đờ, cứ mỗi ngày sẽ thấy mũi tàu của Đông-pháp, thủy qui-quốc mà đi ngang trên địa-cầu và chén vào đám lệ-cường trong cõi Á-đông vậy.

H. Q. L.

Rượu mạnh hiệu DEJEAN đã thơm mà lại ngọt làm cho những tay thao rượu thấy đến khen ngợi Chỉ một mình hãng Denis freres có tric mà thôi

Pháp đã dạy truyền, ông Jules Cambon bản cùng chữ sử đồng ưng hạ thờ qua cho sứ Hồng-nha quốc như vậy :

« Lấy vụ biên mà Hồng-nha quốc đã gây nên trường thiết-huyết mà xét, chứ quốc Đông-minh cực chẳng đã phải nhân tâm nhắc lại cho Chánh-phủ và bá-tính Hồng-nha quốc nhớ những điều trần thuyết của chứ quốc Đông-minh đã phó ngày 4 février 1920.

Cứ giữ theo cách giao buộ: trong điều trần-thuyết ấy, chứ quốc Đông-minh cầu nhắc lại cho Chánh-phủ và bá-tính nhớ rằng dòng Hasbourg mà dòng phục hồi, thì hệ đến cho cuộc thái bình trong hoai-hải này là bao nhiêu. Bởi thế chứ quốc Đông-minh chẳng những quyết chẳng nhin biết để quyền Hasbourg là gì mà cũng chẳng khảng để cho dòng Hasbourg phục nghiệp. Chứ quốc Đông-minh hẳn biết Chánh-phủ Hồng-nha đã rõ thù giòng Hasbourg mà rõ lên ngôi báu, thì cơ biến trong nước sẽ ra thế nào, nên xin Chánh-phủ Hồng-nha phải chức lượng ngườ giữa chứ để cho giòng Hasbourg, nghĩ phục để quyền, vì sự khôi phục ấy chẳng thầy làm cho Hồng - nha cũng hưng bang chỉ thấy làm tăng bang thì cơ »

Thư này có gửi thông cho thông sứ Đông-minh cư tại Kinh đô Hồng-nha quốc, có để giao cho chủ: sứ Hồng-nha cư tại thành Paris và cũng có gửi thông cho sứ các nước ở ranh Hồng-nha quốc tương lân.

Đã vậy, theo như tin điện đã đi ra trong mấy số trước, các nước ở ranh lại hạ cường từ khuyến khích cho Hồng-nha, hẳn rằng nếu Hồng-nha quốc mà còn đang đương vua Charles ở trong nước, thì các nước ấy sẽ động binh chinh phạt.

Bởi các cơ ấy, Hồng-nha quốc phải thỉnh vua Charles xuất ngoại. Ấy là lẽ cơ-nhưng chẳng có chi rằng là. Ngày 6 April, cũng theo tin điện, vua Charles đã lên Hỏa-xa từ thành Vienne mà đi làm khách. Khi tới ga Frohlerstein, bị dân phố tỉnh Bruck đã chẳng lấy lễ tiếp rã, lại cần xe mà nhục mạ, nhiều giòng Hasbourg là vậy, giòng Hasbourg là khác. Ngày 7 April, vua Charles tới Lucerne là thành của nước Thuoj-i (Suisse) Ấy là thành của Charles chọn ở đến già đó.

Saigon địa cảnh (tiếp)

Tiến thuê cho ông tổ tướng rồi, mới khởi công học lại, nhưng biện gì cũ bản phân mà dạy mà sửa, ít nữa 15 ngày mới rời sự tập, tướng nào để quen biết rồi cũng 8 ngày tập, tập xong xuôi rồi mới rao cho thiên hạ hay mà đi coi. Cũng một tướng đầu hát ở trường hát Saigon, hát ở Paris, hay là xứ nào cũng vậy, đều là một cách, câu hát, câu đờ, bộ tịch sân khấu chừng đọ treo tương chừng y giống nhau hết không sai một chữ đờ, hay là một tiếng hát có khác nhau thì là tại kép hay đồ mà thôi, còn bực lại: khác sao đặng.

Vậy rồi đời tiến ghé mỗi cái bao nhiêu ? Nhiều hạng, hạng như ở đây, giá tại chủ trường địn, chủ trường là Xã-ly, có ý để giá rẻ cho dân nhờ, nên có 3, 4 đồng, còn hạng chót cùng là 5, 6 cái,

không sẵn đặng xa lắm khó coi khó nghe, chứ như bên Phansa hạng nhất 8,9 đồng một cái ghế, trường hát Saigon một đêm mà thâu đủ ghế ngồi hết chừng 1500 đồng là tại nhỏ không rộng lớn trường, có 600 700 cái ghế, trường lớn thường hai ngàn ngoài cái ghế ngồi.

Còn ghế nhiều giữ một đêm 1500 người đêm 15 ngàn 30 đêm 45 ngàn ngoài vậy thì lời lắm.

Vậy mà ít lời lời nhe bầu phải lòng đam gánh qua hồi 5 ông lỗ tay sự phải lòng, mà nhà nước giúp công hết lòng, thì tháng còn cho thêm 2 triệu bạc, còn thu về khứ hồi nhà nước cũng cho nửa tiền rap công thì, tiền đẹp cũng cho, mà sau lại đui lo hoai, lại nghĩ tài khéo hát không người ta ít coi mà lỗ, đã không giỏi mà có lẽ ăn lợi rộng lớn, tại không được giỏi mướn làm cũng có.

Ấy là nhà nước coi chừng lắm mà còn phải nhiều khi lỗ, mỗi năm qua hát tiếng đầu, thì bầu phải làm tờ phất cho ông xã rõ, tên kép nào ở trường vai tướng nào lương ăn bao nhiêu, đào cũng vậy, mà có một bọn phải viên nô thị chứng cho bà lãnh coi hát bỏ thêm ưng chịu y như tờ phất của bầu hay không.

Như gặp rủi kếp không hay bà lãnh nô chế, phải trực suất về Tây, tức thì đánh giầy thép kêu tên khác qua thế.

Bởi vậy cho nên làm ông bầu, cái tháng thì đầu đó, đá ra cây, rồi mới có chút hư su nhiều, nên lo lẫn lẫn.

Hết thầy mấy người kếp mà ý có đào phải lo bản phận mình kẻ rất. Tháng làm chừng 100, 110 người kếp, đào, vào tài từ hết thầy, 30 chục người đến 80 chục kếp.

Mà nhiều khi có lớp giọng phải thiếu, còn dư thừa kếp tại Saigon, đờn cũng vậy, đêm nào ít cũng 4, 5, 6 người làm tướng hay là đờn phu, còn có tướng, phải thêm 30, 40, thì kếp sớm mà nó cũng giúp mà ăn tiền của bầu vậy.

Nói như cháu, thì hát hò này không có vẻ gì mà yên mặt đó như mịch.

Có lẽ, tại cách của mình 46 kỳ quá, sai quá mà không rõ sao mình không chịu bỏ, không phải khó, mà tại quen con mắt nên sửa bỏ không được. nghĩ coi lời ròn quá một ông đời Ngộ-đệ Tam-tại vì một ông đời nhà Nguyễn cách nhau mấy ngàn năm mà thói tục không đổi cũng có một mào một mành, kếp, mà câu hát cũng vậy, lạ quá. Tôi vui miệng nói sơ sơ chuyện hát Tây, mà dài quá, để ráp nói một tí về hát chũ nghe, còn nhiều sự phải nói phải biết mới phải hay.

Giày thép

Của quan Thông sứ Nam kỳ, gửi cho quan Thông sứ Nam kỳ như sau :
Phnompenh, le 8 April 1921

Tôi mới khai hạ chiếu này có của Cao mên, có các quan và các chủ Nông-Nghiệp hết thầy, đường gầy thép mới Namvang Saigon, tôi dùng nó mà mới chuyện với quan Toàn-quyển, quan Toàn quyền cũng có nói lại với tôi.

Tôi lấy làm toại chí, như vậy nó thâu bởi hết nhiều dặm ex với cách trở Saigon và Phnom-penh.

Xin ngài gửi lời dùm với các quan chức sơ gá, thép Nam kỳ, Báo hộ trên này xin gửi lời cảm ơn và mắng về sự làm rất mau mắn cho nên mới được thành sự trước ngày đã định.

Đầu xào hay là đầu bầu

tiếp theo

Nai trong Pháp mà thôi, mà Đông pháp mình đọc lạc là giàu có tốt đồ đầu bầu thiên hạ rù nhau xum lại coi như chợ đông ngay nào như chợ đông ngày thường, nhất là nhà Nam-kỳ quỉ, đã đó bầu nhiều mà người ăn nó cũng nhiều, cho nên đất lắm, phải kim thề mà tránh bát, kéo mà nói với ông này, bỏ ông kim mắt lông, ông nào cũng như ông này, khon ngĩa ta làm đại hồ nữa, biết mình không giàu thường không có để cho mình tốn một ly rượu mới chén trà đầu toàn hết thầy như vậy.

Thí dụ mời mình khi giải lao, khi xơi cơm đ, 4, 5, 7 khi, mà mình có mời lại cũng chả thêm đầu - Cũng có điem đàng như điem đàng Annam, nhưng có x m của nó, ngoài me biến ít khi vào coi đầu thì cơ dữ cũng l m hiện ngay không dám khoe khon bày mới đầu, vì có hiệu lệnh rất nghiêm cho nó rồi, cái thì có mà là uẩn thành nô không dung.

Tuy nói đầu bầu, nhưng có sang mà cũng có bèn, mấy nhà nhâm xử giàu có đồ tốt, thì khoe thì don, hàng học bằng ngang coi đẹp-đề mà cũng có xử nghèo có chi đầu mà khoe mà đầu, cho nhiều đực.

Như xứ Dahomey là thuộc-địa mới bên A-phích, nếu quá mùa những cơn, thì cất nhà rom vách đất, trong thì don những thổ-sầu, coi không môn chi nên đống tiền, như dao để đống thường trong nhà cũng khó coi mà coi chày để đi gao cũng làm theo xưa quá, coi không đặng, nhiều món coi không hiểu được, để sai về việc gì, mà có cho mình, cũng không muốn thâu về mà xài chỗ nào. Còn như chũn, hàng dệt theo xứ của họ cũng là kiểu vô to tề lắm.

Người xứ này thiết là nên đen, màu lạng, như tựa tựa màu cây mun người mà lịch hơn hết, thì là đen lạng, mà nó mới bèn có xê ba cái thép dùng làm đai chừng 2 phân, tựa tựa như một lụa mà lạng vậy.

Không hiểu được cách nó xê lụa sao mà đều quá, coi ba cái đều giống nhau hết. 2 gô mà là 6 cái, có nam lại còn xê thêm trên trên nữa, một thì lớn, dày, cũng rộng, rằng là trắng như tuyết, cũng thấy, thấy lẫn đầu phải sơ. Đã như vậy mà lại to xương lớn vóc nữa, coi gái 20 tuổi coi lớn quá, mạnh quá ở An-nam, chắc không ai cưới đầu, khi quốc quo nó thôi cũng đủ gầy xương.

Xê kỹ cũng là người có vẻ đẹp, mình, lanh lợi, con ghê, ăn nói, đứng, cái nét không thua nét người Âu, mạnh bạo lắm mà có đăm thấy mấy cô này tránh xa lắm, hoặc có ý gôm hay là sợ chưa hiểu, mà thiết

Khí nào có việc chỉ hi hạ
muôn đời đàng quan-khách
mà chẳng đòng rượu Sâm-
banh (Champagne) hiệu
Tisane Marquis de
Bergey
Thơ nư
Thi làm sao mà cho phi tinh
vui về đòng
Truyện nư có một mình hãng
Denis freres trư mà thôi

Bà có bằng sơ học rồi học trường
nào mau, rồi 3 năm dùng sức thi
bằng tốt nghiệp bằng trường ?

NGUYỄN XÍCH-HÔNG
Trường nào luật tuôn trong
ngheem ngườ, chẳng những giáo dục,
tri dục, lại cả hạnh dục, đức dục,
bằng trường NGUYỄN XÍCH-HÔNG.

Những lớp trên thi bằng-cấp
thứ nghiệp đã có từ lên Mars 1921. Các
vi danh sư Tây đều có bằng Tân-si,
Cử-nhon, Tú-tại chuyên dạy sĩ-tử
vời cách ăn cần sốt sắng.

Trường nào có thầy tốt sẵn lo công
bổ tu, chuyên rơng giáo dục, đưc hạnh
phúc trẻ em mau kết quả bằng trường
NGUYỄN XÍCH-HÔNG.

Thời đại này s ng văn-minh hồng
muôn đ đầu lo phong hóa trư-
ng nư giữ nền Luân-Lý vững bền bằng
trường NGUYỄN XÍCH-HÔNG.

Những nhà gia giáo nào muốn cho
con mình mau thành tựu và khỏe
hư thì nên gửi con họ giáo nư trường
Nguyễn-xích-Hông.

Bùi-quang-Nho BENTRE

Bồn hiệu có trừ bán vài may mừng
của hiệu Chũn-Thủy ở Hanoi. Vải này
mới: thế kiểu mới, để rộng khó lại
gười trẻ hơn cái thời vài may mừng
thời nay, kiểu là Tulle Tonkinois, bó dài
20=40, ngang 0=80. Bồn hiệu có bán
vải trắng Batiste để làm mũ mùng và
màu áo mát bề khổ 0=80 mỗi métre
0 \$ 40 như ai muốn may một cái mùng
dài 2=00, ngang 1=60 chũn của 0=80,
thì mua một métre này và 4=00 vải
Batiste màu trắng mùng ly có ba hàng
đai 2=00 và 2=80 dài rườ khác nhau.
Hàng hiệu cũng có thể giầy và dép của
Bùi Quang Nho ở Hanoi gửi lại, giầy hay
dép 2=00, 2=20, 2=30, 2=40, 2=50 và
2=60 và hàng hiệu) quai da và quai da
già 1 \$ 60 ai mua thì nên đi sắm lại
được remise 5%, ai có mua thì tôi sẽ
gửi tiền contre remboursement, xin đòng
bang chiếu số, chứ ham giá rẻ hơn vì
có nhiều người mới giầy hay dép lạng họ
sợ giầy da trắng ra da lạng, ít ngày
thì sứt sứt da mới hay, hiệu tôi đăm cam
đảm như thế.

Hàng hiệu cũng có bán các thứ hàng
tàu nhuộm tại Bentre và những hàng khác
nhiều thế, như làm rộng khổ may áo
vải v.v. ....

BUI QUANG-NHO
Bentre.